

הינלסמה מגיש לקוראיו כתבה אקסקלוזיבית סוכני בולשת

תפויים. עם אלה, הלכתי לראות את הנהר הגדול.
על הגדה, במקום מוצל, מצאנו בית-קפה שכסאותיו ושלחנותיו הגיעו עד למים. וכך ישבתי „על נהרות בבל“, אכלתי את הארוח חה הצנועה ושתיתי קוקה-קולה.

★ ★ ★

בין חורבות נינוה

הכתה לי עוז חחיה נעימה: מחלקת ההסברה אירגנה עבורי נסיעה לנינוה הקדומה ולעיר מוסול החדישה. עובתי את בגדאד בקרוז-שינה בעל מיוג'אחיר, כש מחשבותי מרחפות סביב אברהם אבינו, אור כשרים, חמורבי, סנחריב, הארון אל-ראשיד, אלף-לילה-ולילה וצווחות הנוסעים במחלקה השלישית. סלאת אל-דין הגדול נולד בעיירה קטנה, לצד מסילה זו.
המסילה עצמה נבנתה על-ידי הגרמנים והתורכים, לפני מלחמת העולם הראשונה, כדי להכריז את ברלין למסרץ הפרסי ולסכן את קחי התחבורה הבריטים עם המזרח ה-רחוק. גרמניה עשתה נסיון שני בכיוון זה, במלחמת העולם השנייה, ושוב נכשלה.
בשבע בבוקר הגענו למוסול. בית המלון המקומי המתינו לי נהג ומורה-דרך, שבאו להראות לי את הסביבה. בנינוה, מצאתי כי לא נשאר מאומה מהעיר האדירה, מלבד

ד"ר חליל תותח הינו ערבי נוצרי, יליד הארץ. עד 1944 היה מנהלו של הקולג' האמריקאי ברמאללה, כאשר היגר לאמריקה. בניו-יורק, יסד את „המכון הערבי-אמריקאי“, הנחשב כיום לאחת הבמות החשובות ביותר לתעמולה ערבית בעולם. לפני זמן מה יצא המחבר לסיור נרחב בשש מדינות ערביות. סידרת המאמרים שכתב לאחר מכן, מתפרסמת עתה לפי הסדר מיוחד על-ידי „העולם הזה“. בפרקים שהופיעו בגליונות הקודמים תיאר ד"ר חליל תותח את ביקוריו במדינת הלבנון. ברצועת עזה ובמצרים.

מאת חליל תותח

מצאתי אותו גבר מרצין, משכיל ולבבי, למרות היותו קולונל לשעבר בצבא הקבע העיראקי.

ביום השני לביקורי בבגדאד, התייצבה בי פתח המלון מכונית אמריקאית חדישה, נהר זה בידי נהג פרסי. הם הועמדו לרשותי על ידי מחלקת ההסברה הממשלתית. עברנו את גשר החידקל ופינונו דרום דרום-מערב, לתור מעט את הסביבה, כשפינונו מועדות לשרידי בבל העתיקה, כ-60 קילומטר מדרום לבגדאד. שלושה דברים עשו עלי רושם עז בנוסיעה זו. קודם כל: המחכים הגדולים מסביב. שנית: פוריות האדמה. שלישית: הדלילות המשתעת של תושביה. וסענו קילומטרים ארוכים, מבלי לראות אף נפש חיה אחת. כי למרות שעיראק יכולה לקיים אוכלוסיה

כ ל ירדי הנהירו אותי כי אתאכזב מבגדאד. הם צדקו. שדה-התעופה, בנינוה, הסביבה כולה, נראו עזובים ומרוסטים. אנשי המכס היו אוישים לגמרי, לא טרחו אפילו לפתוח את מזוודתי — זה כמובן לא היה איכפת לי במיוחד.

אחד הפקידים לקח את דרכוני, אך במקום להחתימו ולהחזירו במקום, הודיע כי ישלח לי אותו למלוןי למחרת היום. מינהג משונה. באוטובוס שנסע העירה, הייתי הנוסע היחיד, מלבד אנגלי משופם. עברנו את החידקל, כשענינו פקוחות היטב לחטוף מבט ראשון של העיר ההיסטורית. המלון הראשון אליו פניתי, מלון ס'נבאד, היה מלא. גם השני, מלון ס'מיראמיס, היה מלא. כן גם השלישי והרביעי, שעמדו זה לצד זה ברחוב ראשי, הרחוב הראשי של בגדאד.

הייתי עייף וזקוק לאמבטיה ולשינה. עזבתי את קהיר בשעה 3.30 בבוקר, עברתי את הדלתה, מדבר סיני, הר חרמון, המדבר ה-סורי ועתה לא יכולתי לשבת יותר באוטו-בוס מרוב עייפות. הנהג ריחם עלי ולבסוף הובילני לבית מלון מדרגה שלישית או רביעית. היה זה מקום מלוכלך ודוחה. בתי השימוש וחדר האמבטיה הסריחו למרחקים. חדר השינה לא היה הרבה יותר טוב, אולם הייתי נאלץ לשכור אותו או לבלות את לילי הראשון ברחוב.

★ ★ ★

נסיעה עתיקה במדון

שכתתי מדוכא על מיסתי ולא ידעתי לאן לפנות לעזרה. ביאוש סלפנתי לד"ר פאריז ג'מאלי, שהוא לא פחות ולא יותר מאשר שר החוץ העיראקי. היכרתיו היטב מפגישותינו במרכז האו"ם בניו-יורק, שם ייצג את ארצו. הסברתי לו את מצבי העגום והוא מיד מיהר להזמין אליי את ביתו, כגיטלמן ערבי אמיתי.

הוא שלח אלי את מכוניתו ובבואי לביתו צלצל מיד לסמיראמיס והודיע כי עליהם לפנות לי חדר בכל מחיר. הסקיד שם ענה כי לצערו לא יוכל לקבלני לאותו לילה, אך הבטיח כי יסדר לי חדר למחרת היום. הרי דייתי לשר וחזרתי למלונתי.

רק הודות לתקחת המחר הצלחתי לה-דם. מחוץ לחלונני דלק פנס-רחוב כל הלילה ואילו מבית-קפה סמוך בקעו צריחות איר-מות מתוך מקלט רדיו. השכם בבוקר מיהרתי למלון ס'מיראמיס ונתקבלתי בכבוד מלכים. סוף סוף, שר החוץ עצמו הזמין את החדר עבורי.

מותר כאן לומר כמה מלים על מלון ס'מיראמיס. בשלוש בירות ערביות — דמשק, קהיר ובגדאד — מתנוסס שם זה על בתי-המלו המפוארים ביותר. זוהי הוכחה לכבוד הרב שבעלי בתי-המלון הערביים רוחשים לגסיכה האשורית הקדומה, ס'מירמית.

לפי האגדה, גודלה נסיכה זו על-ידי יוניס, עלתה לגדולה ונישאה למצביא חזק. היא אשר יסדה את העיר בבל. לבסוף, הסכה ליונה ובני האזור סעדו לה כאל אלה. בין אלה נמנים כנראה, עז היום, בעלי בתי-המלון. בבגדאד, על כל פנים, במלון העומד כל כך קרוב לבלל העתיקה, היא צריכה להרגיש בבית.

★ ★ ★

אין מספיק תושבים

דורות לד"ר ג'מאלי, שהציג אותי לפני פקיד ממשלה גבוהים, נפתחו בפני כל הדלתות לרוחה. בין השאר, שוחחתי עם שאכיר אל-ואדי, סגן שר החוץ.

ערביים העובדה ש-84 אלף דונמים של אדמה, השייכים ל-14 כפרים בגליל המערבי, הוכיחו כשטח סגור לצורך אימונים צבאיים. הכפרים, למודי-הגסיון, שנדרשו עתה ל-הצטייד ברשיונות מיוחדים כדי לעבד את אדמותיהם, לא האמינו לסיבה. הם ידעו כי אימונים כאלה התקיימו גם בימי המנדט, מבלי להפריע או לכפרים.

בכל רשיון שניתן צוין במיוחד כי הוא מתבטל ברגע שמתקיימים אימונים צבאיים שטח. אם כן, שאלו הכפרים, לשם מה ניהו צורך ברשיונות בכלל? התשובה שנת-קבלה על דעתם: זהו צעד ראשון לסילוקן ההדרגתי של המעוט הערבי והדרוזי מה-גליל והמערבי כולו.

שום דבר אינו קדוש לערבי כמו אדמתו. בפנים בחוש זה הצליחו, השלטונות, זו הפעם הראשונה, לגשר על התהום בין מקיי והחוגים האחרים. כשעירוף „הועד הפועל של הכינוס העממי בצרפת“ בשבת הקדומה אסיפת-עם בחיפה, תהיה החזית הערבית כמעט שלמה.

המשק

חינוך להמונים

„האבטלה היא גורם חינוכי בעל ערך ציבורי רב!“ מסוך זה הצליחו לעניין את אפני המובטלים במדינה, שלא ידעו עד כה להעריך את המשמעות החינוכית של מצבם האומלל. הוא עשוי לעניין שבעתיים, מאחר שנפלט מפיו כל בר-סמכה: זה פרסופסור אבא לרנז, שהוא היועץ הכלכלי של משרד-האוצר ואחד האנשים הקובעים את המדיניות הכלכלית של הממשלה.

הבעיה שעמדה השבוע לפני לרנז האמי רדקאי, ולפי כל המדינה, הייתה פשוטה אך גורלית. כתוצאה מהעליה הכללית של המתיירים ועומד מדי-יורה-מיהה לענות ה-שנה ב-40 קודוות. כדי לשלם את השכר המוגדל לפועלים, יהיו המעסיקים זקוקים ל-250 מליון ל"י נוספים, מעל למחזור הקיים של 100 מיליון.

מלבד המותים ברעב. לפני שני דורות, בימי שלטונה של ההשפחה הכל-כלית „לקאסית“, היה הפתרון נולד מעצ-מן. מחוסר כסף היו המעסיקים נאלצים לפטר חלק מפועליהם, מצוקת המובטלים ייתה גורמת למשבר ולירידת המחירים, מקומות-העבודה היו מתמעטים, שכר-העבודה היה יורד. השכר הנמוך היה גורם מצדו לריבוי מקומות העבודה ולהבראת ה-משק, והכל היה בא על מקומו בשלום, ולבדו אותם האנשים שמתו בינתיים ברעב.

בתקופה החדשה קמה לתחיה השקפה אחרת. הדוגלת בתעסוקה מלאה של כל הפועלים, כדי להגשים מטרה מרכזית זו היא מסילה, על השלטון להתערב בתהליכי-המשק. בתנאים הקיימים, פירוש הדבר כי הממשלה תוציא לשוק כסף נוסף, תאפשר למשק להוסיף לתת עבודה לכל הפועלים, לשכר המוגדל.

פתרון זה אינו גורם לאושר רב בשום מקום, כי תוצאותו תהיה הגדלה נוספת של המהירי, ואחריו מעגל חדש של עלאת מחירי, הכסף יוסף לאבד את ערכו ומעשי המונח הכלכלי: אינפלציה.

יש תקווה. מעטים העזו להתנגד בגלוי לפתרון זה. לדוג, המיצייר בשעות הפנאי גלו חיות עשיות ממתכת, עשה זאת ושבוע בשפה שאינה משתמעת לשתי פנים. לתרונו הוא קאסי: הממשלה תסרב להו-יים כסף חדש (או אשראי נוסף) לשוק. ותן העבודה, שיצטרכו לשלם שכר מוגדל כל מהאר שרא יהיה להם די כסף לכך, צטרכו לפטר חלק מעובדיהם.

מקרה לרנז: „האבטלה תאלץ במרוצת זמן את המובטלים לקבל עבודה בשכר מוצן חן הנובע (בהסכם הקולקטיבי)“ — הזשפעה החינוכית של הרעב הגרוע להורדה גלית של השכר, הפועלים יהדקו את גזרותיהם.

מנהיגי מפא"י בהסתדרות לא יקבלו בי-מצחה פתרון כזה. העלול להצביר המונים של פועלים רעבים למחנה השמאל. אולם, נתנחם לרנז, יש סיכוי, על יסוד שיחות עם שר-האוצר, שתקחה זו נתגשם.

כיועץ נאמן, אין לרנז יכול, כמובן, הציע פתרון שלישי שאינו חינוכי כלל: חסל את משק-הגזול של המשטר המפלגתי ארץ, המקדיש חלק ניכר של והכנסת לאומית למימון מנגנון בעלי.

בני ברית. נורי אל-טעידי, ראש ממשלת עיראק (שמאל), מקבל את פני אורחיו, ראש ממשלת תורכיה עדנאן מנדוס, בבגדאד, בפתיחת השיחות על ברית ההגנה התורכית-עיראקית.

כמה תלים קרחים. מסביב, השתרע מישור רחב, ללא כל שמץ של עצים. הרחק צפונה ומזרחה, התנשאו הרים מכוסים שלג. המקום היה שומם לחלוטין, מאחר ש-הייתי המבקר היחיד שהסתובב בין החורי-בות. בקצה הצפוני עמד שער עתיק, כשספר גדול, בעל ראש של גבר, שומר עליו. שומר ערבי השיח עליו, אם כי לא ידע מאומה על נינוה.

על אחו התלים הודקדק מסגו על שם יוניס הנביא, כפי שקוראים הערבים ליונה, איתו נביא שנבלע על-ידי הליוות, בשל סיורבו לצאת אל עיר הרשע נינוה. נזכרתי בתולדות האשורים, אותם לוחמים קשוחים שהחריבו את השומרון, לא הרחק ממקום מולדתי, לפני 2700 שנה. צבאות נינוה לקחו אז את היהודים בשבי, לאחר אותו מצור על ירושלים המתואר בספרים כה מוזעזעים בתנ"ך.

כיום, בעיר נאבלוס הערבית, חי עדיין קשר בשרים בין נינוה וארץ-ישראל. השומ-רונים, שהוחלפו בשבויים יהודיים, חיים בי-נאבלוס, היא שכם העתיקה, ומדי שנה חוגגים את חג הפסח על הר גריזים.

★ ★ ★

בנו של שייך מוכובד

על הגדה המערבית של הסרת עיר-מרת מוסול. מן הגדולות שבערי עיראק, יושבים בה 140 אלף איש וחשיבותה העיר קרית נובעת משדות הנפט הסמוכים.

בת 30 מליון נפש לפחות, חיים בה כיום לא יותר מחמשה מליון תושבים.

שלא כמצרים, אין היא ארץ מדברית. שני נהרות גדולים משקים את שדותיה ומדי שנה, בהמט השלגים בהרים הרחוקים, גואים הנהרות. לא ראיתי גם טראקטור אחד בכל הדרך: כל העבודה החקלאית בשדות בוצעה בידים. על כן, נשארים שטחים נרחבים מאד ללא עיבוד.

★ ★ ★

על נהרות בבל

התקרבונו אל חתל, אשר פעם היה בבל הגאה, עובנו את הכביש הראשי ומצאנו את עצמנו בין חורבות מושבה של הקיסרות האדירה מימי קדם.

הגענו אל שרידי שער עשתורת המפורסם. מכאן עברו נבוכדנצר ובני לחיתו אל בניני הפאר, הארמונות, הגנים התלולים וחומות העיר האדירות. כיליד רמאללה שהתחנך על התנ"ך, לא יכולתי שלא להזכר במסעות אורו נבוכדנצר בארץ מולדתי.

משך הדורות, שינה הפרת את-כיוונו, עד כי שוב אין חורבות בבל עומדות על גזר-תיו. ביקשתי מהנהג להסיעני למקום ממנו אוכל לראות את הנהר בכל הדרו.

הוא הסיע אותי להילה, עיירה קטנה, לא רחוקה מחורבות בבל. רוכלים מילאו את השוקים הצרים, עצלות-נוסעים מימי התור-כים פילסו להן דרך בין העוברים. קניתי כמה פיתות, גבינה ערבית טרחה ותריסר